

КИШЛОК ХАКЖАТИ

1990 йил 18 май

ЖУМА

№ 112 (4.906)

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин

ГАЗЕТХОН БИЛАН МУЛОҚОТ

Хабарлар

ПАРВАРИШ ҚИЗҒИНИ

Олтинқул районидagi Калинин номи колхозининг Муродбек Аҳмадалиев бошлиқ пахтачилик бригадаси энг илгор коллективлардан бири саналади. Жамoa жорий йилда 77 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 38 центнердан оқ олтин хирмони кўтариш учун меҳнат қилмоқда. Бугунги кунда гўза қатор оралари биринчи ишловдан чиқарилди. Кунин кеча эса яғналаш ишохисига етказилди.

М. АБДУЛЛАЕВ.

ЯГНАЛАШ БОШЛАНДИ

«3 Март» колхозининг Оллоберди Отамуродов бошлиқ (Денов району) бригадаси аъзолари районда биринчи бўлиб гўзани яғналашни қизғин бошлаб юбордилар. Бунда Барно Ортиқова, Ҳайитгул Юсулова, Сайёра Қилчиёва ва бошқалар кунлик нормани олтин билан адо этиб намуна бўлишмоқда. Бригада пахтакорлари сўзлар йилда 65 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 34 центнердан ҳосил кўтариб, давлатга 220 тонна оқ олтин сотишга аҳд қилган.

У. БЕКМУРОДОВ.

ЮКСАК ХИРМОННИ КЎЗЛАБ

Шофирқон районидagi Файзулла Хўжаев номи колхозда Илҳом Асадов, Қаландар Шарипов, Эргаш Файзиев сингари пудратчилар мактабхўроқ парваринин бошлаб юбордилар. Жорий йилда ана шу майдондан 120 тонна дон, 1.110 тонна силос еттиштиришга аҳд қилган деҳқонлар экин парварининг бир дақиқа ҳам сўсайтирмаётирлар.

И. КАРИМОВ.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Сирдарё районидagi аҳоли ҳисобидан давлатга гўшт топшириш ярим йиллик плани муддатидан илгари охири бажарилиди. Давлатга пландаги 770 тонна ўрнига 772 тонна гўшт сотилди. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 338 тонна кўпдир. Эришилган муваффақиятга райондаги «Маллик», «Сирдарё» совхозлари, «Ленинград», «Коммунизм», Охунбобоев номи колхозларининг аҳолиси, айниқса катта ҳисса қўшди.

Қ. ХОЖИЕВ.

ЁШЛАР ҚУВОНЧИ

Кониқмах районидagi ёшлар маркази ташкил этилганига ҳали кўп вақт бўлган йўқ. Унга Миршўрат Шукуров раҳбарлик қилади. Ёшлар билан ишлашда, етарли тажриба тўплаган бу фойда ва ташаббускор йигит ибратни тадбирларга бошқарар. Районда йирки сановат корхоналари, завод ва фабрикалар йўқ, йили вақтгача қўллаб ёшлар ишсиз эди. М. Шукуров ана шу муаммони ҳал этиш учун елб-югураётган. Унинг сўй-ҳаракати билан бу ерда Воронеж тўқимачилик фабрикасининг филиали ташкил этилди. Ҳозир 160 қиз-ювон меҳнат қилаётган.

— Районимизда тикувчилик цехининг очилиши айни муддао бўлди, — дейди ишчи М. Назарова. — Қўллаб ўй беваларни, қиз-ювонлар бундан хурсанд. О. Ражабова, У. Мамурова, Н. Дўстманова, П. Аспанова каби чеварлар тикувчилик касби сирларини пухта эгалаб олганлар. Улар тийаётган кийим-кечаклар харидорларга манзур бўлмоқда.

М. АДIZОВА.

Дардли сатрлар

ОТАМНИ БИЛГАН БОРМИ?

Хурматли редакция! «Кишлоқ ҳақиқати»нинг шу йил 23-сонига босилган «Изларини излаб» сарлавҳали мақолани қалбим тўла дард билан ўқидим. М. Самадов хайри ишга кўл урди. Менин отам Жуман Рузиев фронтда бедарк йўқолган. У киши армия хизматида қақририлгач, орадан бир йил ўтар-ўтмас уруш бошланган. Аввалгил хат келиб турди, кейин узилди қолди. Ота дайворидан бенаиб ўсдим.

Судув ПАРДАЕВА. Қашқадарь области Чирчиқ районидagi «Коммунизм» колхози, Наймансарой қишлоғи.

Акс-садо

ОҚЛОВ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Кеча редакцияга жумҳурият прокуратурасидан хат келди. «Кишлоқ ҳақиқати»нинг шу йил 4 апрель сонида СССР Езувчилар уюмчаси аъзоси И. Амриқулловнинг «Мерд инсон эди» сарлавҳаси остида босилган мақолада кўрсатилган ва ноҳақ қамалган А. Бобомуродов, Э. Тўйчиев, И. Баҳриддинов, И. Юнусов ва бошқаларнинг ишлари махсус комиссия томонидан текширилмоқда, — дейилади. Ўзбекистон ССР прокуратурининг катта ёрдамчиси, адлия бош мелисҳатчиси Т. В. Дерезь нима чеккен хатда, — Текшириш натижалари ҳақда сизга қўшимча маълумот беримиз.

Суднинг ҳукмида ноҳақ жиноий жавобгарликка тортилган ҳамда қатоган қилинган шахсларнинг жиноий ишлари текширилиб, уларни тўла оқлов ва қонуний ҳуқуқларини тиклаш охирига етказилмоқда. Бу ҳақда жумҳурият газеталарида Давлат ҳавфсизлиги комитети матбуот марказининг хабарлари босилиб чиқди.

Ҳозирги пайтда суд органларининг ҳукми билан асоссиз равишда қамалган шахсларнинг «жиноий» ишлари ҳам жумҳурият прокуратураси қoшида тузилган махсус гуруҳ томонидан текширилиб, ушa даврда чиқарилган ноҳақ ҳукмлар Ўзбекистон ССР прокуратурининг норозилиги киритилиб бузилди ҳамда бекор қилинган.

Уртон Амриқулловнинг «шундай комиссиялар вилоятларда ҳам тузилса экин бўлар эди», деган талқини мақсада мувофиқ эмас, chunkи шу тонфадаги ҳамма жиноий ишлар жумҳурият прокуратурасида тўпланган ва юқори малакали қодимлар томонидан чуқур ўрганилиб, марказнинг ўзида тез хал этилаётган.

Зарбдор районидagi И. Курбанов номи совхозининг пешкадам эвено бошлиғи Рўзимурод Норовнинг касби механизаторлик, 31 гектар майдонга унинг ўзи барака уруғи қадади. Моҳир техника жилвоқори бошлиқ жамoa аъзолари ҳар гектар пахта майдонидан режадаги 20 центнер ўрнига 25 центнердан ҳосил кўтаришни ният қилиб қўйганлар.

СУРАТДА: Р. Норов.

У. ҚУШВОҚОВ олган сурат.

Холис фикр

ЖОЙ НОМЛАРИ ТИЛГА КИРГАНДА

Хурматли редакция! Кейинги пайтларда матбуотда қадр-қиймат ҳақида кўп гапирилапти. Лекин амалий иш қўнидагидек эмас. Биргина мисол: бизнинг Хоразмда юзта колхоз ва совхоз бор. Уларнинг аксарияти маҳаллий халққа номаълум бўлган, областимизга алоқаси йўқ кишилар номи билан аталади. Жумладан, бешта хўжаликка Киров, учтасига Жданов, яна учтасига Чапаев номи берилган. Мен рус биродарларимиз номи берилмасин демоқчимасман. Албатта бу ҳам керак, бироқ ҳар қандай ишда меъёр бўлиши зарур-да. Қолаверса, республикамизга озми-кўпми хизмат қилган, нафи теккан рус халқи содиқ фарзандларининг номларини беришни истардим.

Бундан ташқари областимизда тўртта колхоз «Москва», олтига хўжалик «Ленинград», бештаси «Коммунизм», тўрттаси эса «Коммуна» деб аталади. Ваҳоланки, улар ўрнига Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев, Усмон Юсупов номлари берилса, қандай яхши бўларди. Адолат юзасидан айтганда, Хива ва Бухоро инқилобларининг қаҳрамонлари Машариф Қориев, Аҳмадjon Иброҳимов номларини абадийлаштириш сиз билан бизнинг бурчимиздир.

М. ХУДОЙБЕРГАНОВ, партия ва меҳнат ветерани.

АЛДАГАНИ БОЛА ЯХШИ

Пайврий районидagi Болта қишлоғида аjoyиб бир мактаб бор. Яқинда биз унинг 55 йиллигини нишонлаш ниятидамыз. Ишқилиб ушa кунгача мактаб биноси йиқилиб тушмаса бўлгани. Яқинда халқ депутатлари район Совети ижроия комитети раиси Х. Тўраев илзо-си билан хат олди. Унда ёзилишича, лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланган эмиш. Ахир, бу гап чиққанига беш йил бўлди-ку. Район раҳбарлари қачонгача бизни алдашди?!

Э. ҒОЗИЕВ.

Назоратдаги хатлар

ЧОРА КЎРИЛДИ

«Бодаларимизни боғчага юборишга юрагимиз беизлаб қолган, — деб ёзди Паркеит районидagi «Прогресс» совхозининг 2-бўлимида истижомат қилувчи Ҳайдар Ҳасанов. — Чунки «Лола» боғчаси олдиндаги серкаторов йўлида катта қўл ҳосил бўлган. Одамларимиз бу ерда ўрдак боқини таллаф этишмапти. Чироқ эса бир кун ёнса, уч кун хуноб қилади. Уч йилдан буён аҳвол шу. Хўжалик раҳбари Хайрулла Убайдуллаев ваъда беришдан чарчамаяпти. Айтаверса гап кўп. Шакар, кир ювиш воситаларини ҳар замонда бир кўрсак қувономиз. Мактаб хусусида гапирмасак ҳам бўлади.

Хурматли редакция! Қайта куриш нафаси бизда сезилмаяпти. Совхозимизда қачон ўзгариш бўларкин?»

Халқ депутатлари Паркеит район Совети ижроия комитетидан маълум қилишларича, Ҳ. Ҳасановнинг редакцияга йўллаган арзи атофлича ўрганиб чиқилган. Унда келтирилган фактлар тасдиқланган.

Қанд, шакар, кир ювиш воситалари тарқатишда узилишга йўл қўйган, ўз вазифасига солуққонлик билан қараган кишиларга маъмурий чора кўрилган. Бўлимдаги 26-ўрта мактаб учун янги бино қуриш жорий йилнинг тўртинчи квартал планига киртилган. «Лола» боғчаси олдиндаги йўл тузатишган. Бўлимда ободонлаштириш ишларини яхшилаш, маданий-маиший ишшоотлар қурилишини кенгайтириш мақсадида 176 минг сўм маблағ ажратилди.

КАРИМАХОН, ҲУЖЖАТИНГИЗНИ ОЛИНГ

Каримахон Наврўзбоевнинг кимларнингдир масъулиятсизлиги туфайли бир неча ойдан буён паспортини ололмаддан сарсон бўлиб юрганилиги ҳақида «Кишлоқ ҳақиқати» газетасига йўллаган шикоят юзасидан атофлича текшириш ўтказилди. Унда келтирилган далиллар тасдиқланди. Бу ишга масъулиятсизлик билан қараган Энгельс номи қишлоқ Совети ҳамда район ЗАГС бўлими раҳбарлари қаттиқ огоҳлантирилди. Карима Наврўзбоевнинг тегишли ҳужжатлари расмийлаштирилиб, паспорт бўлимига топширилди.

М. КАЛҚУЛОВ, халқ депутатлари Ўрта Чирчиқ район Совети ижроия комитетининг раиси.

ТАДБИР БЕЛГИЛАНДИ

Халқ депутатлари Деҳқонобод район Совети ижроия комитетиди Дўқонхона, Полдонсой, Чаламозор ва Тол қишлоқларида савдо хизмати қонқарсиз аҳволда эканлиги юзасидан меҳнатқашлардан тушган арзиза кўриб чиқилди. Дарҳақиқат, Қўкбулоқ савдо биришмаси раҳбарларининг ўз ишларига масъулиятсизлик билан қараганликлари туфайли юқоридagi қишлоқларда шакар, совун ва бошқа қундалик эҳтиёж моллари таъминотида узилишга йўл қўйилган. Айбдорларга чора кўрилди. Камчиликлар бартараф этилди.

Ч. ҚУШОҚОВ, халқ депутатлари Деҳқонобод район Совети ижроия комитетининг раиси.

РСФСР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИ ОЧИЛДИ

16 май куни Москвада, Катта Кремль саройида Россия Федерацияси халқ депутатларининг биринчи съезди иш бошлади. Съезд ишида СССР президенти М. С. Горбачев, СССР Министрлар Советининг раиси Н. И. Рыжков, СССР Олий Советининг раиси А. И. Лукьянов, Президентлик Кенгашининг аъзолари КПСС Марказий Комитети Сийсий бюросининг аъзолари ва аъзоликка номзодлар, КПСС Марказий Комитетининг секретарлари қатнашмоқдалар.

Биринчи мажлисининг бошланишида РСФСР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи марказий сайлов комиссиясининг раиси В. И. Казанов сайлов натижалари, кенг демократиялаш ва ошқоралик шароитида ўтган сайлов кампаниясининг ўзига хос хусусиятлари тўғрисида хабар қилди. 4 мартдаги умумий сайловда сайловчиларнинг 77 фоизи қатнашди. Бу, комиссия раисининг фикрига қараганда, биринчи марта овоз бериш

учун гувоҳнома берилмаганлигини, бунинг устига, амалда овоз беришга қўйдириш ҳоллари бўлмаганлиги ҳисобга олинса, бу юксак фойдалидир. Комиссия раиси съездега 1059 депутат сайланганини маълум қилди. Ҳозирча 9 та мандат бўш турди. Съезд депутатларининг 94 фоизи биринчи марта сайланди. Депутатлар орасида хотин-қизлар 5,3 фоизи, ишчилар 6,6 фоизи, оддий колхозчилар 6 кишини ташкил этади, бир студент бор. Республикада яшовчи 46 миллион ва элат вакиллари сайланган. Депутатлар таркибида КПСС аъзолари 86 фоизи ташкил этади. Шундан сўнг овоз бериш электрон системасини фойдаланишга қабул қилиб олиш комиссиясининг раҳбарлари ундан фойдаланиш қондалари тўғрисида гапириб берди. Овоз бериш электрон системачи ишини назорат қилиш учун халқ депутатлари гуруҳи тузилди. Овозларини санаш учун депутатлар гуруҳи ҳам сайланди.

УРУШ ВА ҒАЛАБА САБОҚЛАРИ

СССР Президенти, КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби М. С. Горбачевнинг Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 45 йиллигига бағишлаб 1990 йил 8 май куни ўтказилган тантанали мажлисда қилган доклады «Уруш ва ғалаба сабоқлари» номи билан китобча қилиб чиқарилиди. Китобчани сийсий айдобиёт назирайти чиқарди. Китобча «Красный пролетарий» босмаҳавасида босилди.

Кадрлар ўқуви

Тошкент олий партия мактабининг партия, совет ва идеология кадрлари малакасини ошириш факультетида Тожикистон, Туркменистон ва Ўзбекистон ССР халқ депутатлари шаҳар ва район Советлари президумлари раислари ўринбосарларининг ўқуви тугади.

Ташкил этиш хусусида кенг фикрлашув бўлди. Сайёр машғулотда тингловчилар Тошкент шаҳар Советининг иш тақрибиси билан танишдилар. Маҳаллий Советлар фаолияти масалаларига доир вазиятдан келиб чиқадиган вазифаларни ҳал этишга бағишланган группа амалий машғулотларни қизқарди ўтди.

ТАШРИФ ТУГАДИ

Миср Араб Республикасининг президенти Х. Муборак 16 май куни Кремльда СССР халқ депутатлари хузуридида нутқ сўзлади, айдобиётчилар марказий айдобиёткор айтиларининг унда иждоқор айтиларининг вакиллари билан учрашди. Шу билан Миср Араб Республикасининг президентининг СССР президенти тақлифига мувофиқ мамлакатимизга қилган расмий дўстона ташрифи программаси тугади.

Кремльда мисрлик меҳмонни кузатишга бағишланган расмий маросим бўлди. СССР президенти М. С. Горбачев ва унинг рафиқаси, Х. Муборак ва унинг рафиқаси билан самимий хайрлашдилар.

Автоматиналар сафи мо-тоқилчилар фахрий ҳамроҳлигида Кремльдан аэропорт томон йўл олади. Внуково аэродромиди Х. Муборакни СССР тақши ишлар министри Э. А. Шенварнаде, СССР Президентлик Кенгашининг аъзоси Е. М. Примаков, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ҚАРШИ, 16 май. (ЎзТАГ). Бу ерда Қашқадарь область партия комитетининг пленуми бўлди. Пленум қатнашчилари бўлажак область партия конференцияси билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқдилар. Область партия комитетининг биринчи секретари А. Р. Отажонов доклад қилди.

Пленумда ташкилий масала кўриб чиқилди. М. Ф. Солдатов бошча ишга ўтгандаги муносабат билан Қашқадарь область партия комитетининг секретари ва бюро аъзоси вазифаларидан овоз қилинди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аппаратида ишлаган Б. М. Рустамов область партия комитетининг иккинчи секретари ва бюро аъзоси қилиб сайланди.

Пленумда Ўзбекистон ССР президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов нутқ сўзлади.

НАФАҚАЛАР МИҚДОРИ ОШИРИЛДИ

СССР Министрлар Совети билан ВЦСПС айрим тоифа ишчи ва хизматчиларга вақтинча меҳнат қобилиятини йўқотганлик юзасидан бериладиган нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Касаба уюмчасининг аъзолари бўлмаган ишчи ва хизматчиларга меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотганлик юзасидан нафақа касабачиларнинг аъзолари учун белгиланган нормаларга мувофиқ берилди, деб белгиллаб қўйилди.

У йилгача узулсиз меҳнат стажига эга бўлган ишчи ва хизматчиларга шундай нафақа миқдори маошининг 60 фоизигача оширилди. 21 ешга етмаган ва 5 йилгача узулсиз меҳнат стажига эга бўлган ҳамда ота-онасиз қолган етимларга маошининг 80 фоизи миқдориди нафақа берилди. Қарор 1990 йил 1 июлдан кучга киритилди.

Фарғона область Риштон районидagi хўжаликларо бурдоқчилик базасининг Қурбонбой Эдгоров бошлиқ бригадаси озуқакорлари 125 гектар майдонда мўл сули еттиштирдилар. Ҳозир уни ўриб-йиғиб олиш жадал бормоқда. Ҳар гектардан 100 центнер ўрнига 200 центнердан кўп ҳосил олинаётганлиги.

СУРАТЛАРДА: 1. Бригада бошлиғи Қурбонбой Эдгоров (чапдан), бош агроном Муқимжон Шокиров, комбайнчи Қўлдошали Болтабоев ва звено бошлиғи Эгамберди Эргашев. 2. Ўрин пайти.

У. ҚУШВОҚОВ олган суратлар.

Янги қонунлар муҳокамада

16 май кунин ҳуқуқ-тартибот ва жиноятчиликка қарши кураш масалалари комитетининг навбатдаги мажлиси «Совет милицияси тўғрисида»ги СССР қонуни лойиҳасини муҳокама қилиш билан бошланди. СССР халқ депутаты Н. Струков СССР Министрлар Совети тақдимида эътиборга олинган қонун лойиҳаси комитетда ҳуқуқшунос олимлар ва амалиётчилар жалб этилиб, пухта ўрганиб ва ишлаб чиқилганлигини, унда олдинги мажлисларда айтилган барча тақлиф ва мулоҳазалар ҳисобга олинганлигини маълум қилди.

СССР халқ депутаты В. Александриннинг жиноят қонуни асосларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги маълумоти катта қизиқиш уйғотди. Жумладан, ҳуқуқ-тартибот ишларига уюшган жиноятчилик ашаддий қарама-қарши турган ҳозирги шароитда жабрийдалар ва гувоҳларни қонуний тартибда муҳофазат қилиш зарурлиги таъкидланди. Уларга дўқ-пўписа қилувчи ёки суд ва тергов ишига тўсиқлик қилувчи шахсларга нисбатан жиноий жавобгарлик билан таъсир ўтказиш чоралари ҳам зарур.

Маълумки, дейдиди сўнгги маълумотларга кўра, жиноят содир этишда шубҳа қилинган шахсларнинг телефон орқали гапларини эшитиш имкониятига таалуқли қўшимчалар, шунингдек оператив-қидирув ишлари натижасида олинган далилларни судда далил-исбот деб эътибор этиш жуда кўп баҳоларни келтириб чиқарди. Булар кўп жиҳатдан айрим депутатлар услуб масалаларини яхши билмасликлари

натijasида вуҷудга келган бўлса керак.

Бу тадбирларнинг ҳаммаси кўпгина мамлакатларда амалда муваффақиятли қўлланилган. Жиноятчилик аждоғи шартонда, айрим амалиётчи депутатларнинг ишларида айтилгандек, айта-кувачилар терговчиларнинг телефон орқали сўзлашувларини бемалол эшитиётган бир пайтда айбланувчиларнинг гапларини эшитиш мумкинлиги ҳақида баҳс юритишнинг ўзи беҳуда ишдир. Шунингдек оператив-қидирув фаолиятида олинган маълумотлардан фойдаланиш тўғрисида ҳам лойиҳа демаслик ўринли эмас. Равшанки, агентларнинг номлари ва бошқа тактик жиҳатлар сир сақланиши керак. Бундай фаолиятни қонунийлаштириш эса мазкур фаолият устидаги прокурор назоратини амалга

ошириш, уни тартибга солиб туриш имконини беради. В. Александрин шу билан бирга депутатлар гувоҳлар ва жабрийдаларнинг ҳақиқий исмларини ўзгартириш тўғрисидаги тақлифни бу тақлиф суларини ночор аҳолига солиб қўяди, деб рад этганлигини таъкидлади.

Комитетнинг ишчи гуруҳига СССР Иттифоқи ва иттифоддош республикаларнинг жиноий судлов асосларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритишга доир барча масалалар юзасидан ҳуқуқшунос таъйёрлаш ҳамда жаҳон амалиёт тажрибасини ҳисобга олиб, СССР Олий Советида сўзга чиқиш учун ҳуқуқшунос лойиҳасини бериш топширилди.

Даволаш-меҳнат профилактика фаолиятида қонунчиликни такомиллаштириш масалалари муҳокама қилинди. Бу ҳақида маълумотлар СССР Ички ишлар министрлиги аҳоли тугатиш ишлари бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари В. Романов депутатларни бу етирган масалани ҳал этишни тезлаштиришга чақирди.

ОНА-ВАТАН БҲЙЛАБ

ПЕРМЬ. Пермь тайғасида қишда тайёрлаб қўйилган барча соғлар баҳорда нағза тошири бўлганлиги сабабли одатдагидай илгари оқизила бошланди. Қана дарёси бўйлаб икки миллион куб метр ёғоч қайта ишлаш жойларига жўнатилди. Ива ва Велва дёрлариди ходлар бу йил охири мартга сувага туширилди. Бу улар соҳилларидаги экология мувозанатини тиклашга ёрдам беради.

ХОРОГ (Тожикистон ССР). Маҳаллий «Памирқарвасмоқвети» бирлашмасининг тошга ишлов бериш цехи неғизда «Лал» заргарлик фабрикаси барпо этилди.

Фабрикада ишлаб чиқариш корхоналари курилмоқда, бу ерда заргарлик буюмлари тайёрлашга эмас, шу билан бирга улар турини ҳам қўлайтириш имконини берадиган замонавий ускуналар ўрнатилди.

АРХАНГЕЛЬСК. Норвегиялик кемасозлар Шямолий денгиз кемачилиги учун қўрган пассажир теппоходи «Соловки» деб номланди.

Катамаран Архангельск—Соловки савҳат линиясида ишлайди, шунингдек Оқ денгиз портлари ўртасида йўловчилар мунтазам қатновини таъминлаб туради.

СВЕРДЛОВСК. Англия, Болгария, Польша, АҚШ ва Югославия славянхусналари ўрта аср охирига таалуқли, тадиқотчиларга маълум бўлмаган тўрт мингдан зиёд славян-рус кўндаларини қўришга муваффақ бўлдилар.

Улар Урал дориларини билан СССР Фанлар академияси Урал бўлимининг тарих ва археология институти археографлар Свездловскда ташкил қилган халқаро семинар совет ва чет эл олимлари тўнландилар.

«Сурхон» (Сурхондарё) санаторийларида қўшимча қурилиш олиб борилади.

Бундан ташқари кенг миқёсда лойиҳа-қидирув ва жой таллаш ишлари амалга оширилмоқда. Сурхондарё ва Қашқадарёда бажарилаётган тадбирлар шулар жумласидан. Қўшни Қирғизистоннинг Иссык-Куль зонасида минг ўрилли дам олиш комплекси қуриш режалари белгиланмоқда.

Шубҳасиз, бирлашма олдига ечимини кутаётган муаммолар ҳам бўлса керак?

— Албатта. Мен кўпроқ қурилишдаги муаммоларга тўхталмоқчиман. Аввало бу соҳада иш суръати талаб даражасида эмас. Бош пурати — «Узгустрой»га қарашли ташиқлотлар шифо масканлари қурилиши мўдатига 2—3 йилга қўшиб юборилди. Қолавер, бажарилаётган иш сифати қўриқилмайдик деб бўлмайди. Оқибатда эндиёна ишга туширилган объектларни қайтадан таъмирлашга мажбур бўламиз. Масалан, 1987 йили фойдаланишга топширилган Андижон вилоятидаги Бобур номи ва «Сурдарё» санаторийларида шундай қилинди.

Яна бир муаммо — қурилиш ишларини етарли маблаб билан таъминлаш маеласи.

Ҳозирча бу борада қолхўзчиларнинг марказлашган маблаб фондлари бераёти. Аммо ҳўналлар четда қолмоқдалар. Улар ҳам қўмақлашсалар, яхши бўларди.

Сўхбатдош: О. ТИЛОВБЕРДИЕВ.

КОНСТИТУЦИОН НАЗОРАТ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

СССР конституцион назорат комитети ҳуқуқий давлатнинг моҳияти ва мақсадларини дарор топтириши керак. Комитет раиси С. С. Алексеев 16 май кунин боғичи мажлисини очиб чўғида ана шунини эълатди. Комитет фаолиятининг бошланишидаёқ давлатдаги мана шу энг зарур тузилманинг амалиёт аҳамияти — қонуни устидан ҳуқуқий суд бўлиши аҳамияти тўла намоён бўлди.

Комитет ўз ташаббуси билан июнь ойига режалаштирилган сессияда қўриб чиқиш учун қўйилган масалаларни қабул қилди:

1. Пропосиа тўғрисидаги норматив ҳужжатларнинг СССР Конституцияси қоидаларига ва СССР Иттифоқининг халқаро мажбуриятларига мослиги ёки мос эмаслиги тўғрисида.

2. СССР президентининг «Москва» территориясида Садовое кольцо доирасида оммивий тадбирлар ўтказиш

ни тартибга солиш тўғрисида» 1990 йил 20 апрелда чиқарган фармонининг СССР Конституцияси қоидаларига ва СССР қонунарига мувофиқлиги ёки мувофиқ эмаслиги тўғрисида.

3. ССР Иттифоқи, иттифоддош республикалар гражданилик қонуни асосларининг ҳамда сифати, тегишлича бўлмаган молларни соғиниш оқибатларини қўзда тутишни ўзга норматив ҳужжатлар ариш қоидаларини СССР Конституцияси қоидаларига мослиги ёки мос эмаслиги ҳақида.

4. Янқа тартибдаги меҳнат низоларини судда қўриб чиқиш тартибинин истисно этидиган қонуни нормаларининг СССР Конституциясининг 58-моддаси ҳамда инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро ҳужжатлар қоидаларига мослиги ёки мос эмаслиги ҳақида.

Нима учун айна шу масалалар муҳокама қилишга қабул қилинди? Мажлисда

САТРЛАРДА ҲАЁТ НАФАСИ

Хатларни шарҳлаймиз

Редакцияга янги хатлар келди. Улардан бирини очиб ўқиймиз. «Партия ва ҳукуматимизнинг халқ фаровонлигини юксалтириш ҳақида чиқарган қарорларини амалга ошира бориб, Ўзбекистон райони Совети ижроси қўриқотиш таъминоти поликлиникага бўшатиб берди», — деб ёзди И. Нейматов.

Избосканлик Х. Нурбоев ҳақида шундай дейилади: «Хурбобоев номи колхоз правленесин, партия, комсомол ва касоба уюшмаси ташиқлотлари «Лугумбек» маданият саройида тикувчилик касби бўйича пулли курс ташкил этишди. Уни дастлаб 18 кун тугатди.

Энди боқсиз билан танишайлик. Бу мактабни чирокчилик А. Бобораматов йўллаган. У 417 ўқувчига мўлжалланган мактаб ишга тушганлиги ва унга Бобур номи берилганини ёзди.

Уч хат — уч хушхабар. Улар битта мавзуда бўлса, ҳар бири ўз қийматига эга. Чўки унда муаллифлар ҳаётимиздаги ижтимоий-маънавий масалалар қандай ҳал этилаётганлиги ҳақида фикр юритишган. Ҳа, қайта қуриш даври кишилар турмушида рўй бераётган воқеаларга бефарқ қарамайдилар. Унга муносабат билдиришга, хушхабарни тетроқ бошлагарга етказишга интилядилар. Жангбар жанр ҳисобланган хатнинг энг муҳим хусусияти ҳам ана шундай. Редакция бундай хат-хабарларни ҳар кунин қўйиб олади. Улар республикамизнинг турли буржакларидан келди. Х. Отамуродов (НҚАССР), Гўзал — посёлкиса Гўзалшомоқда, деб сарлавҳа қўйибди ўз хабарига. Бахмаллик А. Эргашев «Олқорлик жанжикларга рамҳўрлик», боқсизлик Н. Худоев «Янги ошхона ишга тушди», поплик Ш. Иномов «Қўлайликлар қўлайтирилмоқда», Москва районидан К. Ҳайдаров «Халқ саломатлигини йўлаб» мақолаларини йўллаган. Уларда мактаб, боғча, ошхона, поликлиника ишга тушганлиги ҳақида қувончли сатрлар бор.

Хатларнинг айримларида меҳнат кишилари улуғланади. Богдодлик М. Шароповдан қелган мактабда ёш коммунист Раъно Урибобоев ветеранларга муносиб савдо хизмати қўрастаетгани қаламга олинган.

У. Абдулваев Ленинск шаҳар марказиди сартарошхона хизматчиси Раимжон Қосимовни ўз касбининг устаси деб таърифлайди. Н. Худоев Ленин йўли районининг марказий почтаси алоқачиси Муҳаййи Ғўсованинг мижозларга намуналий хизмат қўрастаетгани ҳақида илқ фикр билдирди.

Пол районидан Р. Нурбобоев, Қармаша шаҳридан У. Бергматов, Қамаша райони-

шундай ёзди: «Коммунизм» колхозин йўлида ёш ижодкорлар орасида «Умид» юнқуни ўтказиш олдига айланди. Унда қўпқў, аския, ҳазил ва расм чиқиш баҳслари бўлади. Наманганлик Т. Сулаймонов ҳуқуқ мавзусида сўхбатлар ўтказиш ағваната айлантиганини таъкидлайди. Т. Шўқороев «Шорниқис: байналмилал бирлик» сарлавҳали хабарига ўзбек ва тожик халқлари дўстлигини улуғлаб, Жарқўрғон — Шаҳритус районлари меҳнатчиларининг ҳамкорлигини ишлари ҳақида ҳикоя қилади.

Спорт — маданият дам олишининг энг қизиқарли тури. Жисмоний тарбия ва спортнинг оммавийлигини оширишга, уни ривожлантиришга қўмақлашадиган тадбирлар қишлоқ жойларида ҳам қўп ўтказилмоқда. Ангорлик Б. Тожиев район биринчилиги мусобақалари, зоминлик И. Юнусов футбол турнири, норинлик Н. Эргашева ўқувчилар ўртасидаги баҳслар ҳақида ёзди юборишган. Қўрғонтепа шаҳридан С. Хусанов «Республикада энг яхши тренер» ишони ва фахрий ёрлиғига сазовор бўлган И. Маматхолиқовнинг ибратли ишлари хусусида ҳикоя қилган, Иштиқолик Д. Жабборов, қумқўрғонлик Ж. Аминов, бухоролик А. Ҳайдаров, сурхондарёлик А. Махматмуродов ҳам шу мавзуда қалам юритганлар.

Мақолаларнинг баъзиларида далил ва рақамлар ниҳоятда кўп, фикрлар қўруқ баён этилган, таҳлил ва ҳуқуқсиз йўқ. Муштарийлар эса биздан ҳам мазмун, ҳам шакл жиҳатидан пишқ-пухта ёзилган мақолалар кутинишди. Шунинг учун қишлоқ мухбирларига газета жанрлари назариясини пухта ўрганишни, марказий ва республика маълумоти мунтазам ўқиб боришни тавсия қилинди. И. Норқўлов, Наманганлик А. Холмираев, Қизилтепа районидан В. Мансуров, топкентлик З. Усмонов ва А. Абдурахмонов, жалолқўдлик М. Телбабоев йўллаган хатлар айрим қўсурлардан ҳоли эмас.

Редакцияга турли мавзуда мақолалар йўллаб турган барча ишчи-деҳқон мухбирларига минаядорчилик билдираимиз. Улардан шаҳри қишлоқларинида рўй бераётган ўзгаришлар, қайта қуришнинг улуввор вазиқларини бажаришда фидойилик қўрастаетган наҳрамонлар тўғрисида янги хат-хабарлар кутамиз.

Ахборот ва спорт бўлими.

Касаба уюшмалари фаолиятдан

ЭРТАНГИ КУНГА ИШОНЧ

Оҳангарон дон маҳсулотлари комбинати ёнида икки юз ўрилли ётоқхона пайдо бўлди. У йилдан-йилга кўпайиб бораётган даромадлар ҳисобидан қурилди.

Бу — комбинат касаба уюшмаси ташиқоти ижтимоий муаммоларни қандай ҳал этаётганлигининг яна бир намунаси.

— Бизда муаммолар анчагина, — дейди касаба уюшмаси комитети раисининг ўринбосари А. А. Богатирев. — Лекин бу муаммоларни ҳал этишнинг ҳам қўзиб юриш ниятимиз йўқ. Албатта, яхши ниятнинг ўзи билан ҳеч нарсага эришиб бўлмайди. Бунинг учун пул керак. Шу бондан корхонада техника билан қайта жиҳозлаш ҳисобига меҳнат уюмдорлигини оширишга асосий эътибор берилапти.

Ун тортадиган ва омихта ем тайёрлайдиган потлоқлар

нинг барчаси бир неча йил ичида янги ускуналар билан жиҳозланди, замонавий маиший хоналар қурилди, иш ўринлари аттестациядан ўтказилди. Ойлик даромадлар эътиборга олинганлиги юз миңлаб сўмни ташкил этимоқда.

Умумий куч-гайратлар билан ишлаб топилган маблаб нималарга сарфланапти? Бундай ердмчи хўжалик билан, бунинг устига бевосита корхонанинг ўзида жойлашган ёрдамчи хўжалик билан камдан-кам корхона мақтана олади. Ҳозир бу ерда юз бош қорамол, уч юзта қўй боқилапти. Комбинатнинг беш юзта янги ходимини учун ҳар тўрт ойда 2,2 тонна тўш, анчагина сўт ажратилади. Ем-хашакни уларнинг ўзлари, ишдан кейин бригадаларга бўлиниб тайёрлашади.

Еш ишчи А. Кожевников тўйдан кейинқ оилавий турмуш учун зарур бўлган барча нарсаларни олди. Меҳнат жамоаси кенгаши ва касаба уюшмаси комитетининг қарорига биноан унга миңг сўм миқдорда процентсиз қарз берилди. Дала ҳовлилар сотиб олаётган ва уларни тетроқ жиҳозлашга интиляётганларга ҳам шундай ёрдам берилапти. Корхонадаги ҳар бир ходим тоғларда жойлашган иккита дам олиш зоналаридан бирида ҳордиқ чиқариш, боласини пионер лагерига юбориш имкониятига эга.

Буларнинг ҳаммаси коллективда эртанги кунга ишонч туғдирапти. Одамларни гайрат билан меҳнат қилишга ундапти. Бу ерда бригада бошлиғи Н. Голошчапова, мастер А. Галиев, аппаратларчи Х. Оқбергиди ва З. Мирзаевлар тўғрисида хурмат билан гапирилади. Бу одамлар иштиёқ билан ижодий меҳнат қилишапти.

В. ДРАЧЕВ, УзТАГ мухбири.

КОЛХОЗЧИ САЛОМАТЛИГИНИ КЎЗЛАБ

«УЗКОЛХОЗЗДРАВНИЦА» БИРЛАШМАСИ РАИСИ РАХИМА АМИНЖОНОВА БИЛАН СЎХБАТ

— Раҳима Йўлдошевна, соғлиқ меҳнат аҳлининг қонлигини мустаҳкамлаш, бундай гамҳўрликни кучайтириш муҳим ижтимоий масалалардан бири ҳисобланади. Бирлашма ходимлари бу борада қандай ишларин амалга оширмоқдалар?

— Бундан йил аввал, яъни дастлаб иш бошланган кезларда аҳвол ҳоҳиридек эмасди. Албатта, эндиликда жумҳуриятимизнинг барча вилоятларида «Узколхозздравница» нималигини, унинг вазиқасини кўпчилиги яхши билади.

Мослаштирилган, камқувватли уч-тўрт профилаторий неғизда ташкил этилган бирлашмаимиз зиммасига қишлоқ меҳнатчиларига, даставвал қолхўзчиларга дам олиш-соғломлаштириш хизмати қўрастаниш тубдан яхшилаш, қолхўзларро шифо масканлари тармоғини вуҷудга келтириш ҳамда уни аниқ режа асосида ривожлантириш вазиқаси юклатилган. Бошқача айтганда, жумҳуриятда санаторий-курорт имкониятларидан самардор фойдаланиш, меҳнат аҳли ўлкаимизда даволашиб, ҳордиқ чиқаришнинг уюштириш қўзда тутилган.

Утган йиллар ана шу эзу мақсадини амалга ошириш даври бўлди. Ўнлаб янги санаторий комплекслари барпо қилинди. Эскиларни кенгайтирилди ва қайта жиҳозланди. Шу тартида дастлабки

Бирлашмага қарашли шифо масканларининг бошқаларидан фарқи нимада? Даволашаётган қолхўзчиларга қандай имтиёзлар бор?

— Фарқи кўп. Бизнинг санаторийлар қолхўзларнинг пай маблағлари ҳисобига қурилади. Шу бондан улар янги хасталиқни даволаш йўлига қўйилади.

Санаторий - соғломлаштириш ишининг асоси тиббиётнинг сўнгги ютуқларига сўянган ҳолда даволаш, кўнглили ҳордиқ чиқариш ва тўғри оқватланишнинг уюштиришдан иборат. Меҳнатчилар соғлиғини тиклаш асосан минерал сувлар, шифобахш балчиқ, замонавий физиотерапевтик усуллар билан олиб борилади. Санаторийлар энг янги тиббиёт асбоб-ускуналарига, зарур жиҳозлар билан таъминланган. Кўпчилиги барча қўлайликларга эга биноларда жойлашган.

Масканларимизда йилга 30 миңдан зиёд киши даволашиб, ҳордиқ чиқарапти. Жумладан, бултур 32,5 миң киши ўз саломатлигини мустоҳкамлади. Уларнинг армиядан кўпрогини хотин-қизлар ташкил этишади. Гап аёлларимизга гамҳўрлик устида экан, оналар фарзандлари билан дам оладиган санаторийларни кенгайтириш зарур. Шунингдек, уруш, меҳнат ва қолхўз ишлаб чиқариш ветеранларининг соғлиғини тиклашга ҳам алоҳида эътибор берилаётар.

Бирлашмага қарашли шифо масканларининг бошқаларидан фарқи нимада? Даволашаётган қолхўзчиларга қандай имтиёзлар бор?

— Санаторийлар қолхўзларнинг пай маблағлари ҳисобига қурилади. Шу бондан улар янги хасталиқни даволаш йўлига қўйилади.

Санаторий - соғломлаштириш ишининг асоси тиббиётнинг сўнгги ютуқларига сўянган ҳолда даволаш, кўнглили ҳордиқ чиқариш ва тўғри оқватланишнинг уюштиришдан иборат. Меҳнатчилар соғлиғини тиклаш асосан минерал сувлар, шифобахш балчиқ, замонавий физиотерапевтик усуллар билан олиб борилади. Санаторийлар энг янги тиббиёт асбоб-ускуналарига, зарур жиҳозлар билан таъминланган. Кўпчилиги барча қўлайликларга эга биноларда жойлашган.

Масканларимизда йилга 30 миңдан зиёд киши даволашиб, ҳордиқ чиқарапти. Жумладан, бултур 32,5 миң киши ўз саломатлигини мустоҳкамлади. Уларнинг армиядан кўпрогини хотин-қизлар ташкил этишади. Гап аёлларимизга гамҳўрлик устида экан, оналар фарзандлари билан дам оладиган санаторийларни кенгайтириш зарур. Шунингдек, уруш, меҳнат ва қолхўз ишлаб чиқариш ветеранларининг соғлиғини тиклашга ҳам алоҳида эътибор берилаётар.

«Искра» санаторийси ҳақида батафсилроқ маълумот

Ахборот ва спорт бўлими.

Шарқнинг буюк мутафаккирлари

Абу Бакр Розий

додаги машҳур табибларни сўраган. Ҳисоблаб чиқилганда улар сонини 100 дан ортиб кетди. Абу ад-Давла табиблар орасидан ҳақимлик илминини маҳорати ва қобилиятига қараб 50 нафарга яқинини танлади. Розий ҳам шулар орасида эди. Кейин улар сонини ўнга туширди. Розий яна шулар орасида бўлди. Сўнгра ўнга киши орасидан учтасини танлади. Розий уларнинг энг афзали бўлиб чиқди ва Абу ад-Давла табиблар орасида уни мудир қилиб тайинлади.

Абу Райҳон Берунийнинг «Муҳаммад Закариё Розий китобларининг феҳристи» номи асарида хабар қилинишича, Розий ўзидан кейин табиб таълимчи бўлиб 56 та, табибга доир 33 та, математика оид 7 та, математика ва астрономия бобида 10 та, асарларнинг шарҳи ва қисқартмаси юзасидан 7 та, фалсафа бобидан 14 та, нисбийлик тўғрисида 2 та, нисбийлик бундан 2 та ва бошқа фанларга оид 10 та — ҳаммаси бўлиб 184 та асар ёзиб қолдирган.

Розий 60 йилу беш ой умр кўрган бўлишига қарамай жуда кўп асарлар муаллифи сифатида сармашул олим ҳисобланади. Унинг 184 та рисолидан 56 таси табибга бағишланганлигини ўзи олим табиб бўлганлигини ва бу соҳада энг кўп ижод қилганлигини тасдиқлайди.

Манбаларга қараганда Розий Бухорода ҳам бўлган. Масалан, 1155 йили ёзилган «Чаҳор мақола» муаллифи Арузий Самарқандий Розийнинг Бухорога келганлигини ва сомонийлар амирини оғир касалликдан даволашганини муфассал ёзган.

Ундан шифо топан Бухорс амира деб номланган шахс, ҳақиқатда Хуросон ҳокими Абу Солиҳ Мансур ибн Исҳоқ эди.

Розий ўрта Осиё, айниқса Бухоро илм аҳлилар билан яқин илмий алоқада бўлган. Олимнинг «Сирлар сирин» номи қимбга бағишланган асаридики фикрига қараганда, фалсафа, математика ва бошқа аниқ фанлардан чуккур билим эгаси бухорлик олим Муҳаммад ибн Юнус унинг яқин дўсти ва сеvimли шоғирди бўлган. Қимбга бағишланган асарларини олим шу шоғирдига айтиб туриб ёздирган.

Рай ва Бағдод касалхоналарида ишлаган вақтларида Розийнинг атрофини доим шогирдлари ўраб турган. Касалхонага янги кирган касални олдин кичик табиблар кўриб, агар улар дардин аниқлай олмас, катта табиблар кўрган. Улар ҳам оқибатда қилса, Розийнинг ўзи кўрган. Абу-л-Ҳасан Аллон ва Абу-л-Ҳасан Исфронийлар шундай шоғирдлардан эди. Биринчиси Райҳоннинг кичик кузатишлари тўлаб, рисола ҳолига келтирган. Булардан ташқари Розийнинг Юсуф ибн Якуб номи шу шоғирди ҳам бўлиб, унга «Кўз дорилари ва уни даволаш ҳақида» номи китобини бағишлаган.

Розийнинг ўзига хос тиббий мактабига тарбияланган ва кейинчалик машҳур бўлиб кетган Абу-л-Ҳасан Муқоний ва Абу Бакр Рабъий ал-Аҳмад ал-Ахаваний ал-Бухорий деган шогирдлари бўлиб, кейингиси бизгача етиб келган асари билан Шарқ табибати тарихида ўчмас из қолдирган. Абу Бакр Рабъий Х аср Бухоро илм аҳлидари, хусусан табибларнинг алломаси бўлган де-

йиш мумкин. Унинг ёзишича, у Абу Бакр ар-Розийнинг шоғирди Абу-л-Ҳасан Муқонийнинг Тоҳир ибн Муҳаммад ибн Иброҳимнинг шоғирди бўлган. Ҳозирги замон фан тарихчиларининг таҳминига кўра, Абу Бакр Розий 983 йили Абу Бакр Розий оламдан ўтган, тахминан 60 йил кейин вафот этган.

Барча манбаларда Розий урнинг охирида кўр бўлиб қолган деган хабар бор. Лекин бунинг сабаблари ҳар хил кўрсатилган. Ақлга тўғри келадигани Беруний кўрсатган сабаблар бўлиб, у шундай дейди: Розий доим илм билан шуғулланган. У чирокни дегур тоқасига қўйиб, унинг олдида ўтиришга одатланган, бунда у ўз китобини деворга қаратиб шундай тутгани, агар уйкув кетгудек бўлса, унинг қўлидан китоб тушиб кетиб уйғотиб юборган. Бу унинг кўзидан ишдан чиқиб сабаблардан бири эди. Боқибди (Йирк ливияни кўп истеъмол қилиши ҳам шунга олиб келган бўлиши мумкин. Бир кун Табаристондаги шоғирдлардан бири унинг кўзиди даволаш учун келди. Каттактани операция қилиш лозимлигини айтган шоғирда Розий ўз ҳаётининг тугаб қолганлигини ва бундай вақтда оғриққа бардош бериш қанчалик қийин эканлигини айтди.

Розий савдогар ва амирларни даволагани, Рай ва Бағдод касалхоналарини бошқаргани билан тўғ ва тўғ ҳаёт кечирмаган. Унинг ҳаёти муҳтожликда ва камбағалликда ўтган. Розий камбағал бўлишига қарамай, аҳтижманларга, бева ва бечораларга ёрдам қилган, уларни бепул даволаган. У қўли очик, сажий ва камбағалларвар киши эди.

Бу ҳақда манбаларда етарли маълумотлар бор.

Розий 925 йили 26 октябрда Рай шаҳрида вафот этди. У қомусий ақл эгаси сифатида ўз давридаги илмининг барча соҳасидан хабардор эди. Унинг илмий маҳорати айниқса фалсафа, кимё ва табибот фанларида яққол кўринади.

Розий ёзиб қолдирган 34 та насаллик тарихини бош қалари орасидан танлаб олган ва ҳеч қандай қўшимчасиз «ал-Ҳовий» номи асарида киритган. Бу ҳақда муаллифининг ўзи муқаддимада шундай дейди: «Касаллар қиссаларидан олинган мисоллар ва бизнинг даволаш тарихидан келтирилган нодир ҳодисаларига бу ердан жой олган». Шунинг учун ҳам биз «Касалликлар тарихини» ҳар хил дардларга, чунотин, буйрак касаллиги, ич кетиш, қулоқ оғриги, олот касаллиги, кўз хасталиги, чечак, иситма, сийна, бўғинлар шомоллаши, хушдан кетиш, тутқаноқ, қон қусиш, мўй тўкилиши, буйрак, ўт қопчасининг шомоллаши, бола ташлаш, сил, зотилик, камбағал нервнинг шомоллаши ва бошқаларга оид эканлигини кўрсатган.

Бундан 1000 йил муқаддам Розий томонидан тузилган касалликлар тарихи бу борадаги ҳозирги замон қонун-қоидалардан нам фарқ қилади: энг муҳими — улар ҳозирги қонун-қоидаларга хилоф эмас. Розий кўп ҳолларда касалнинг исми ва отасининг исмини, ёши ва жинсини, касалнинг ва бошқа белгиларини, ўзи таъбирлаган дори, табибларини ҳамда уларнинг касал аъзоларига қўриган таъсирини ва нисоят касал тузалиб кетганлигини ёки вафот этганлигини ёзиб қолдирган. Розий ёзиб қолдирган касалликлар тарихидан биз шунинг иқтимоий келиб чиқиши Розийнинг уларга бўлган инсонпарварлик мусоабатларини сира қамайтирмаган. Олимда даволашчилар ўрта Шарқнинг Вағдод, Рай, Хуросон, Бухоро ва бошқа шаҳар ҳамда қишлоқларида яшовчи аҳолининг кенг табақаларига мансуб кишилар эди.

Ҳамидулла ХИҚМАТҲУЛАЕВ, филология фанлари номзоди.

ТАТАР ТЕАТРИ ТИКЛАНДИ

Татар миллий театри 1908 йилда татар драматургиясининг классиги Галиасқар Қоёмов ваган «Биринчи спектакль» комедияси билан Удмуртиянинг пойтахтида ўз фаолиятини бошлади. Театрға профессионал режиссёр Римма Катеева раҳбарлик қилмоқда. Дастлабки постановка устиде илком билан ишлаган театр коллективини слесарь ва поёбзалчи, студент ва хизматчи, ишчи ва мактаб ўқувчисидан иборат. Улар танлаган комедияга жўнгина сюжет асос қилиб олинган, лекин давр нуктаи назардан қараганда у замонавий оҳанг касб этди. Эскича фикр юртиданган ота мулла билан биригилдида ўз болаларини ташқи дунёдан ажратиб қўйиш ниятида уларнинг кичик-кичаларига турли йўллар билан тўсиқлик қилишга уринди. Лекин болалар уйдан қочиб кетиб, спектакль томоша қилмади. Бу томоша учун улар катта ҳаётга кичик тўйкук оҳангиде бўлди. Томошбин бектиёр ўз кўбеларида биқиниб олиб, умумий тамтавишлардан четлашиб бўлмайди, деган хулосага келди.

Қазақдаре областнда ұт-казилган халқ ижодиёти конкурсында 30 дан зиед бадини ҳаваскорлик жамоаси қатнашди. Бу нафосат беллашувида Ғузор районидиң «Ғузур» давлат наслчиқти заводиниң «Ҷул лоласи» фольклор ансамбли биринчи ўринни эгаллади. Шунингден, Қарши

районидиң «Аврора» совхозиниң «Саодат» ансамбли ҳам совриндор бўлди.

СУРАТДА: «Саодат» ҳаваскорлари ўз маҳоратларини намоиш қилмоқдалар.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Спорт ахбороти

ФУТБОЛ

Биринчи лигада беш учрашув бўлиб ўтди. Воронежнинг «Факел» командаси лешқадам — Ярославнинг «Шинник» коллективини қабул қилиб, йирк ҳисобда (3:0) ғалаба қозонди. «Кубань» (Краснодар) — «Таврия» (Симферополь), «Динамо» (Сухуми) — «Тирас» (Тирасполь), «Металлург» (Запорожье) — «Спартак» (Оржоникидзе), «Локомотив» (Горький) — «Геолог» (Тюмень) командалари матчида дарвозалар даҳисиз қолиб, рақиблар очкони бўлиши олдидар.

ВЕЛОПОЯГА

60 килограммгача вазида руминиялик А. Чанга тең келадиган рақиб топилмади. У қўшқурашда 310 килограмм натижага эришиб, Европа чемпиони бўлди. Болгариялик Н. Пехалов иккинчи, албаниялик А. Дуран учинчи ўринни банд этдилар.

ЎГИНЛАР ЖАДВАЛИ

Т	У	О
«Металлург»	9-9-3	12
«Шинник»	8-10-3	11
«Геолог»	8-9-7	11
«Пахтакор»	9-14-13	11
«Спартак»	7-15-4	10
«Кайрат»	9-13-10	10
«Динамо» Ст.	8-12-11	10
«Локомотив» М.	7-10-5	9
«Факел»	8-11-7	9
«Котайк»	6-7-2	7
«Нефчи»	8-12-11	7
«Ростсельмаш»	8-10-13	6
«Нистру»	8-10-16	6
«Локомотив» Г.	8-5-10	6
«Таврия»	7-1-2	6
«Динамо» Сх.	5-2-3	5
«Зенит»	7-5-9	5
«Тирас»	7-3-9	5
«Кубань»	7-2-12	4
«Кубас»	8-2-10	2

СУВ ТУПИ

Хотин-қизлар командалари ўртасидаги мамлакат биринчилигининг иккинчи давраси якунланди. Эндиликда олдинги ўринларни эгаллаган Златоустнинг «Уралочка», Москванинг СКИФ, Горькийнинг «Салют» ва Тбилиснинг «Иверия» командалари медаллар учун кураш олиб бордилар.

ТЕННИС

Мамлакатимиз теннисчилари Италия очик биринчилигида муваффақиятли иштирок этмоқдалар. Дастлабки босқичда москвалик Андрей Чесноков америкалик Жимми Ариасни енди — 7:6, 6:3. Калининградлик Александр Волков эса испаниялик Хуан Агилердан устун (6:3, 1:6, 6:4) келди.

«Пахтакор» навабдаги учрашуви Кемеровода (30 май) маҳаллий «Кубас» командаси билан ўтказида.

ОГИР АТЛЕТИКА

Илгари хабар берганимиздек, Даниянинг Ольборг шаҳрида Европа биринчилиги давом этмоқда. Бу йилги мусобақада мутахассислар кутинганиден болгариялик баҳодирлар муваффақиятли қатнашмоқдалар. Жумладан 67,5 килограммгача вазида Н. Петов болгарияликларга учинчи олтин медалини келтириб, у қўшқурашда 340 килограмм оғирликдаги штангани забт этди. Мамлакатимиз вакили Н. Миллтоян (335) ҳурмат шохуспасининг иккинчи поғонасига кўтарилди. Туркиялик Э. Батмаз (310) учинчи ўринни эгаллади.

Мухаррир ўринбосари Н. ЕҚУБОВ.

«КАСАЛЛИКЛАР ТАРИХИ»ДАН

қуоқ суртма боғлаб қўйдим ва шундан бир неча кун кейин, ҳозир шу қиссан аъзаётини вақтингача у иккала оёқларини аста-секин ҳаракатга келтирадиган бўлиб қолди.

Ал-Ҳусайн ибн Абдувайҳнинг қизи маслаҳатимиз, одати бўйича туя сути ичибди. Сут ичиш натижасида қорин кўпчанга ва олдин қон олдирмай ёки ички сурувчи дори истеъмол қилмай мушқ дориси ичган. Шундан кейин сурувчи иккисига аёл билан йўлланган. Қовуғи оғиритган ва унинг ҳамқоринида оёқларига келадиган асаблар ҳам оғиритган бўлса керак, деб ўйлади, чунки у асаблар бир-бирига яқин, асаб бошланган жойларда шш пайдо бўлган эди. Бел атрофларига

лангирдим. Шунинг учун ҳам кўз атрофларига чечак кўп тошган бўлишига қарамай, кўзига ҳеч нарса чиққани йўқ. Унинг ан-нафалда кампирлар касаллигини кўзи чечакдан омон қолганлигини таважжубландирган.

Унга бир муддат арпа суви ва шунга ўхшаш нарсалар истеъмол қилиб туришни буюрдим, чунки одатда бу хил касалликларда бўлгани каби унда иситма қолдиқлари қолганди. Бу ҳолини ички одатдаги суриш билан суриладиган қичиб кетмай қолган хилларнинг таъсиридан деб тахмин қилдим. Унга ўн беш кунгача сахар пайтида мева ичтмаси ва пешин пайтида арпа суви истеъмол қилишни буюрдим. Натижада ичи буткул то-

заланди. Қирқ кундан кейин пешоиб тамоман етилди ва эзлик кундан кейин тазалиб қолди.

Дерб ан-Нафалда яшовчи безоз қўшнимизнинг илгирлик тутқаноғи бўлиб, ўзи озгин эди. Касаллик сабаби балғам ошим кетганлигидан деб тахмин қилдим ва бир неча марта кўсиб ташлашни буюрдим. Кейин савронни ҳайдашда кучли қувватга эга бўлган шарбат ичирдим. Натижада уч ойгача тутқаноқ тутмади ва Дерб ан-Нафалдаги қўшниллар келиб ташаккур айтдилар.

Кейин у балиқ еган, кўп шароб ичган ва ўша кун кечасиқ тутқаноқ тутган. У яна қўсиб ташлаганидан сўнг ик-

Абу Бакр РОЗИЙ

кинчи марта ўша шаробдан ичган, шарбат аввалгидек таъ сир қилган ва яна тузилган. Шундан кейин биз Бағдоддан чиқиб кетганимизгача ўша шаробдан ичиш таъбирини, ҳеч қандай қишлоқсиз такоррлаб турди.

Ундан олдин ҳам касалхонада шарбатлар билан сурғи қилган эдилар, лекин ҳеч қанча фойда бермаган эди.

Дорий ал-Ақволда яшовчи бир киши ҳузурига келди, унинг бошида икки бармоқдек жойда етликни касаллиги бор эди. Унга ўша жойни латта билан қонгунча ишқала, кейин у жойни ливз билан ишқала, деб кўрсатма бердим. Айтганини қилди, бироқ кўп марта ҳақдан ташқари ишқалаганидан у жойда пуфқачлар ҳосил бўлди. Шундан кейин ўша жойга таъуқ ёғи суртишни буюрдим. Натижада аниқлаш босилди ва бир ойда соч аслидан яхшироқ, қорроқ ва қалинроқ ўсиб чиқди.

Ойна жаҳонда

19 МАЙ, ШАНБА

В. И. ЛЕНИН НОМИ БУТУНТИҲОҚ ПИОНЕР ТАШКИЛОТИ ТУЗИЛГАН КУН

9.00 «Ассалому алайкум». Муслиқий кўрсатуви.

10.00 «Қизил асарлар». Бадний фильм («Ленфильм»).

11.10 «Пойтуғ тўқимачилари». 2-кўрсатуви.

11.40 А. Цегарели, Г. Канчелли, «Хонима-хонима». А. Н. Островский номидаги Тошкент давлат Театр ва расмчилик санъати институти талабаларининг диплом спектакли.

13.45 «КПСС. Устави лойиҳасини муҳокама қиламиз».

14.30 «Давр тақозоси». Фарғона вилояти матбуотчиларининг меҳнат фаолияти ҳақида.

18.00 Кўрсатувлар тартиби.

18.05 «Яшил орол сирин». Мультфильм.

18.15 Мактаб ўқувчилари учун «Меннинг жон пионерим».

19.00 «Ўзбек тилини ўрганимиз».

19.30 «Ахборот» (рус тилида).

19.45 «Оламга савҳат». Кинокурсуви.

21.15 «Берҳаёт неволар». Шерозия.

21.55 Реклама.

22.00 «Ҳафтанома».

22.40 «Берҳаёт неволар». Шерозия (девоми).

23.20 Ҳамид Олимжон. «Эзайнаб ва Омон». Телевизион театр.

00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

ДУШАНБЕ КўРСАТАДИ:

9.00 Ритмик гимнастика.

9.15 «Савту калом». Шоир Ашур Сафар шарафлари асосида адабий-муслиқий кўрсатуви.

10.05 Кинопрограмма.

11.00 «Калта энг». Бадний фильм.

17.30 Кўрсатувлар тартиби.

17.35 «Мултоқо сир эмас».

18.15 «Калта энг». Бадний фильм.

19.30 «Новост».

19.50 Фильм-концерт.

20.10 «Эхтиром». Душанбе шаҳридаги ўрта мактаб йўтувчиси Ранса Бибарсова.

20.30 Москва. «Время».

21.00 Муслиқий кўрсатуви.

22.00 «Ахбор».

22.20 «Хотирар. Боқи Раҳимзода».

22.20 «Мулоқот». Телефильм-комедия.

● МТ I

6.00 «120 минута».

8.00 «Сиз яратган бог».

8.30 «Исон. Ер. Коинот».

9.30 Останкино концерт студиясида В. И. Ленин номи БутунтиҲоқ пионер ташкилоти мукофоти лауреатларининг концерти.

10.15 «Тақдир инизин. СССР халқ артисти Стефания Станюта». Фильм-концерт.

11.25 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.

11.55 Ғалабининг 45 йиллиги.

«Қўзғолончилик тарихи». Савкиз сериялик телевизион бадий фильм. 5-серия — «Август кунлари», 6-серия — «Чакмоқ чаканда» (Чехословакия).

14.10 «Спектр».

14.40 «Рўҳий ҳаракет» (инсон психикаси резервлари).

15.25 «Феақат пўлат билангина эмас». Экология муаммолари ва кўжалик ҳисоби ҳақида (Волгоград).

15.45 «Ҳайвонот оламидан».

16.45 «Сийсий мулоқотлар». КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII съездидаги ҳаракат дастури лойиҳасини муҳокама қиларми.

18.15 «Энгача санашини биладиган эчкича ҳақида». Мультфильм.

18.25 «Халқроқ панорама».

19.10 «Ер» — она масканимиз фотоконкурси.

19.15 «Степан Сергеевич». Теле-

визион бадий фильм. 1-серия («Беларусьфильм»). Премьер.

20.30 «Время». Янгликлар телевизион хизмати.

21.00 «Степан Сергеевич». Телевизион бадий фильм. 2-серия.

22.05 «Бахтли тасодиф». Онлайн телевизион хизмати.

23.15 «ТСН». Янгликлар телевизион хизмати.

23.30 Оммавий муслиқия янгликларини. «А» программаси.

● МТ II

7.30 Эрталабин гимнастика.

7.45 «Минора». Бадний фильм, субтитр билан («Ленфильм»).

9.10 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинуюблицитетаси. «Тост ёки журиятлар монолог». Латвия ўрмонлари ҳақида (Рига).

9.30 «Совет Иван Бровкин». Бадний фильм (И. Горький номи киностудия).

11.00 Концерт.

11.30 «Совет Россияси» видеоканали.

14.00 «Ҳамдустлик» видеоканали.